

Адыгэ

100 Голос Адыга

Макъ

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъэзет

1923-рэ ильесым
пъэтхапэм
кыщегъэжъагъэу
кыдэкы

№ 97 (22786)

2023-рэ ильес

ШЭМБЭТ

МЭКЬУОГЬУМ и 3

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП

6 +
тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихъитыу нэкл убгъохэр

QR

Адыгеим и Лышъхъэ хэлэжъагъ

Урысыем мэкъу-мэшымкэ и Министерствэ иколлегие изэхэсигьо тыгъуасэ Москва щыкъуагъ.

Аш щахэлъагъэх 2022-рэ ильесым кылуукум юфэу ышагъэм икэуххэм ыкы 2023-рэ ильесымкэ пшъэрльхэр агъен-нэфагъэх. Президиумым пещэн-ныгээ дызезыхъагъэхэр УФ-м и Правительствэ и Тхъаматэ игуадзэй Виктория Абрамчен-кэмрэ УФ-м мэкъу-мэшымкэ иминистрэй Дмитрий Патрушевым. Адыгэим и Лышъхъэ Къумпыл Мурат зэхэсигьом хэлажъэхэр ахэтагъ. Республиком иагропромышленнэ комплекс юфэу ышагъэм икэуххэм ар къатегущыагъ. Мылофтхабзэм хэлэжъагъэх хабзэм ифедеральнэ ыкы ишъольыр кылуукухэм, УФ-м и Федераль-нэ Зэлукэе ипалатэхэм якомитетхэм, лъэнүкью зытегущы-эхэрэмкэ союзхэм ыкы ассоци-

ациехэм, научнэ, гъесенныгъэ зыщарагъэгъотырэ учреждение-хэм ялыклохэр.

УФ-м и Правительствэ и Тхъаматэ Михаил Мишустиним пэудыгъэ шыкъем тетэу кыншыгъэ пасалъемкэ коллегиет иофшэн ригъэжъагъ. 2022-рэ ильесым АПК-м юфэу ышагъэм икэухшүхэм анаэ аш тырагийгэдэзагъ. Правительствэ ипащэ кыншыгъэгъэшгъэмкэ, агропромышленнэ продукциен Урысыем кыншыдагъэкъирэм кыншыгъэхэрэм япчагъэ нахыбэ хууѓэ, аш къеушыхъаты ыуахъыгърэм изытет зэрэдгэгүр.

«Агропромышленнэ комплекс сир санкцихэм къахекъэу къиншыгъохэм яутэлгагъэ нахь мышэми, игъэхъагъэхэм нахь ахахъозэ лъэкүатэ. Бэлэг ар зэлъытгъэр

къералыгъом ренэу іепыїэгъу кыншыгъохэм ахэтагъ. — **Кыншыгъэ Михаил Мишустиним.**

Аш нэужым къэгущыагъ Виктория Абрамченкэр. Ипасалэ аш кыншыгъэгъэхъигъэмкэ, ильесэу икыгъэм урысые агропромышленнэ комплексим кыншыгъыгъээр ыпэрэ ильесым елъытгъэмэ, процент 12-кэ нахыбэ хууѓэ. 2022-рэ ильесым коцыр іекыб къералхэм алэкігъэхъэгъеним ыльэнүкъо-кэ Урысыер пещэнныгъэ зыншыгъэм зэрэшищэу къэнэжъигъ. Иекыб къералхэу блэгъэнныгъэ зыдтигъэм ызыплане фэдизкэ коцэу алэклахъахъэрэд нахыбэ хууѓэ.

2022-рэ ильесым ведомствэм юфэу ышагъэм икэуххэр ыкы 2023-рэ ильесымкэ стратегическэ пшъэрльхэм афгъэхъигъэ пасалъэр кыншешым УФ-м мэкъу-мэшымкэ иминистрэй Дмитрий Патрушевым кыншыгъэгъэмкэ, Урысыем иагропром ильесэу икыгъэм лъэнүкъо пстэумки хэхъоныгъэ ышыгъ. Мэкъу-мэшым ыльэнүкъохэм тэхнологияхъэр дэгээдэгээхэдэх, къералхъоми зыпкэ итэу ишүугъэ къарегъэхэдэх. Санкцихэр щыгъэхэ нахь мышэми, коц, хэтэрикы,

пхъэшхъэ-мышхъэ лэжыгъэшко къахъыжын ахэкъыгъ, лымыкы щэм ахашыкыгъэхэри нахыбэу къыдагъекъыгъэх.

«Нэмыкъэу къэлпон хуумэ, Урысыем кыншыдагъекъыгъэ товархэр гъомылгэхэ бэдээрим изых. Аш къикырэр — зээлэми тэтиеу тухын ыкы түзэшьонти», — **кыншыгъэгъэшгъэ Дмитрий Патрушевым.**

УФ-м мэкъу-мэшымкэ иминистрэ джащ фэдэу мы ильесымкэ пшъэрльхэу ыкы тхэм, коцым икъэхъыжынкэ гугьлэхэ щыгъэхэм къатегущыагъ. Анахэу къызышыцугъэр АПК-м къера-лыгъо іепыїэгъоу ратыштим

и программа игъэцэкіэн ары, мыш къыхеубытэх хэгъэгум ишъольырыкіхэри.

Хэгъэгум иагропромышленнэ комплекс ихэхъоныгъэ ялах хашыхъэ Адыгэим ичыгулэхъэми. Мыш епхыгъэу къэгущы-иэнэу Адыгэим и Лышъхъэ зэхэсигьом гүшүэ къышыратагъ. Къумпыл Мурат УФ-м и Президентэу Владимир Путиним цыфхэм щынэгъончьеу щыт гъомылгэхэ дэгэу алэкэгъэхъэгъэнимкэ пшъэрльхэу кыншыгъ-цугъэхэр республикэм гъэцэктээ щыхъунхэм пае loftхабзэхэу зэрхэхэрэд къылотагъ.

2022-рэ ильесым икэуххэм нафэ кыншырашыгъэмкэ, Адыгэим гъомылгэхэ ыкы псыльэлкэ зэфшэхъафхэу къыншыдагъекъыгъэр, 2021-рэ ильесым елъытгъэмэ, процент 30-кэ нахыбэ хууѓэ, ар сомэ миллиард 43,2-рэ фэдиз. Пстэуми апэу мышкэ зигуу туу къэшыгъэн фаер адыгэ къуаэр ары.

(Икэух я 2-рэ н. ит).

УФ-м мэкъу-мэшымкэ и Министерств

Пэрытныгъэ зыншыгъ хызмэтшап

А. Іашын

Адыгэим пынджыр щаушетызэ кыншагъэкынэу зыншырагъэжъагъэр ильес 75-рэ мэхъу.

Тиреспубликэ апэдэдэ пындж зыншыхалхъэгъагъэр 1948-рэ ильессыр ары. Тичыгухэм мы лэжыгъэгъэр кыншэрашыкынтыр аушетынэу Тэххутэмийкье районым пындлэжыпшиту, чек зэрэшхээрэд, гектаритф нахыбэ мышьоу, щагээси апхыгъагъ. Арыш, мэкъуогъум и 5-м ильес 75-рэ мэхъу анах эзльашхэрэз крупхэм ашыщуу тиланхэм бэрэ къатехъэрэ пынджыр тиреспубликэ кыншагъэкынэу зыншырагъэжъагъэр.

Тэххутэмийкье районым ичыгухэм мы культурэр зэрштагъэм ишыхъат, нэмийк муниципалнэ образованиехэм ягъэшшагъэмэ, непи анахыбэу аш кыншэрашыгъэкырэр. Пстэумки гектар мини 6-м ехуу ял, ягъунэтуу Пшызз шьольырым ичыгулэхъэм анах мыдэеу лэжыгъэ бэгъуагъи ильес къэс кыншыратагъы. Гүшүэлээ пае, мыгъэ гектар 5720-рэ халхъагъ.

(Икэух я 4 — 5-рэ н. арт).

ШЬХҮЭЛЭХЬО Адам:

«Мэл пхъуныр федэ»

Мэкъумэш-фермер хызмэтшап!э е унэгьо бывымэхьо фермэ кы-
зэузыхи зыштоигъохэм ащ ягъэпсын, тоф зышэхэрэм ябизнес
зегъэушомбгүргэенным афэш! грантхэр ятыгъэнхэм афытегъэпсы-
хэгъэ программэм ык!и нэмьк! къералыгьо Іэпы!эгъухэм ахэла-
жъэхэрэм ащищ Тэхъутэмькье районыр.

Чаныгъэ кызыыхэбгъафэмэ,
непэ хэкыиپэ кызыыфэмыгъо-
тын Йофи щылэп. Адыгэ гущы-
лэжкым кызызэрию «Лажъэрэр
лахынынчъэ хъурэп».

Афыпсыпэ къоджэ псэуплэм ифермерэу Шъхъэлэхъо Адам

дэзеклон, узэрэпылтын фаем
сыытгүүазшэцтигъ. Аш кыхэкэй
сэри мэлтэм сыйпиханэу хүргээ.
Сыда пломэ мэлтэр дэгьюо аш-
фы ыкыл осэшлу ил, — **кыбыга**
Адам.

Адам мэл 50-кіә ригъажыи,

сидие къытаты. Ар тэркэл ээ-
пышыгъушу. Гущылэм пае зы-
мэлым илыгын, ыгъэшхэн сомэ
минитly фэдиз пэухъягъэмэ,
программэм ишбуагъэкэ мэл
пэпчь сомэ мин төфөү къыта-
тыжбы. Ахъзэу къытфызэкла-
гъэклюжырэр мэккү упкэнным
ыкли хъызметшаплэм игъэцэ-
кляжын пэлутэгъахьэ. Гумэкы-
гъо закъоу щылэр гъэхъуплэ
тэрээ зэрэтимылэр ары. Сэ
сизакъол, ар былымхъуным
пышлхэм зэклэми ягумэл. Бы-
лымышхъэ инхэм афэдэу мэ-
ллыр пыгъыныр къины, гъэхъуплэ
тэрээ уимылэу. Ау гъэхъуплэ
уилэмэ мэллыр федэ, — elo
Алам.

Адам.
Фермерым къызэриуагъэм-
кіе, джыдэдэм мэлхэр зыща-
тъехъурэ шьофэу гектари 4,6-рэ
хъурэр район администрацием
бэджэндэу къыритьгъ, ау ар
зэхэккыяхъэ, игъэкъэбзэн тоф
бэклэе къыпэккы. Мэлым иу-
гъэккынкіе гумэккыгто щылэп,
тиレスпублике имызакъо ѿ-
факлохъэр Краснодар краим ыккы

ильээсүбэ хүгүүэу былымхүүнүм, анахүүэ мэлхэм, апыль. Пстэумки мэл льфэр-пйор шъхье 600 ил, ахэр лы дэгүү къэзытихэрэм афэдэх.

Адам къызэртиуягъэмкээ, 2014-рэ ильясым мэкүмэц фермер хъизмэтшаплай «Шъхъэлахъо» зыфиорэр ыгъэспсыг ыкын ильяси 9 хъугъэу мэлхэм апъль.

— Сыда анахъэу мэлхъуныр къызыкылыхэпхыгъэр? — сшю-гъашэгъонэу сиупчэ фэзгъэ-загы Адам.

загъ Адам.

— Апшъэрэ гъэсэныгъэ сиlez
кълэегъаджэу, тренерэу иль-
сипшырэ lof cшлагъэ, спорт
льэпкъхэу дзюдомкэ, самбэм-
кэ кълэцыкъухэр згъасэшты-
гъэх. Ау лэжьапкээр мэклагъэ,
унагъо уилэ хъумэ нахьыбэ
къэбгъахъэ pшлонгъу. Ащ къы-
хэклэу, сегупшыси, былымху-
ным ыуж сихъанэу исхъухъагъ.
Тиунагъокэ сятэ мэл 50 зэ-
ригээвүргъэу илагъ, ащ узэрэ-

түнэгэу къуаджэхэм къашищ-
фызэ пчагьэм хильхуягъ. Аш
нэмиклэу лы къэзытырэ мэл
тъепкышухэр лэхьогъум ахи-
тъахьи, мы уахъэм ехул!эу
тъфер-пюр шыхъэ 600-м нигъэ-
сыгъ. Тапэклэ ар шыхъэ миным
кигъяхъан гүхэлъ ил.

— 2018-рэ ильэсүм къыщечээжъяагэу мэл лъфэр-пюрхэм

атекъодэгъэ ахъщэм изы laxь
къегъэззэжыгъэним фыте-
гъэспыхъэгъэ къэралыгъо про-
граммэм тыхэлажъэ ыкыи суб-

нәмыйкі шъолтырхэм къарækкыых,
бәу ашэфы.

Лъфэр-пюрхэм къаклахъо-
хэрэмкіэ мэлышхъэ пчагъэм

хагъахьо. НэмыкI шьолтырхэм ащағъэхъурэ мэл лъэпкъ дэгъухэм афэдэхэр кызызлеки гэхъянду Адам ептыгъагь, ау аш фэдэхэр тишюофхэм ашыгхүүн ныр кыни, тичыюопс къякүреп, дашиж, сунгасж, мажих.

ригүгъухэрэм ишүағъэкI лы дэгъу кызызратырэм, республикэм имызакью, нэмыкI чыпIэхэмий къарыкIыхээ зэрааша- фыхэрэм рэгушхо.

Адам кызызериуагъэмкI, ежь имчилж, сунгасж, ишүағъэкI лы

псынкэу сымаджэ мэхъух.
— Бэмшлэү АР-м мэкью-мэшымкэ и Министерствэ былымхъуным пыльхэр тыщаугьоигь, ىлыгъум ылтэнэйкъокэ къэралыгъо программэү щүэхэм тащаагьэлзагь. Үлпекэ пындж, лэжыгъэ къэзигъэкъихэрэм къэралыгъом ишлэгэшхо аригъэкъыщигъэмэ, джы былымхъуным пыльхэми аш фэдэ амал дэгъухэр яэ хуугъэ. Джыдэдэм езыгъэжжэгъекэ фермерхэм зэкламыгъэкложырэ сомэ миллиони 7-м клахъэу къэралыгъом ареты, аш ипроценти 10-роуиег хэллэхъан фае. Ильэсий 9-кэ уззэкэлэбэжжэ сиугалэу аш сыхэлжжэштэгь, — къы-

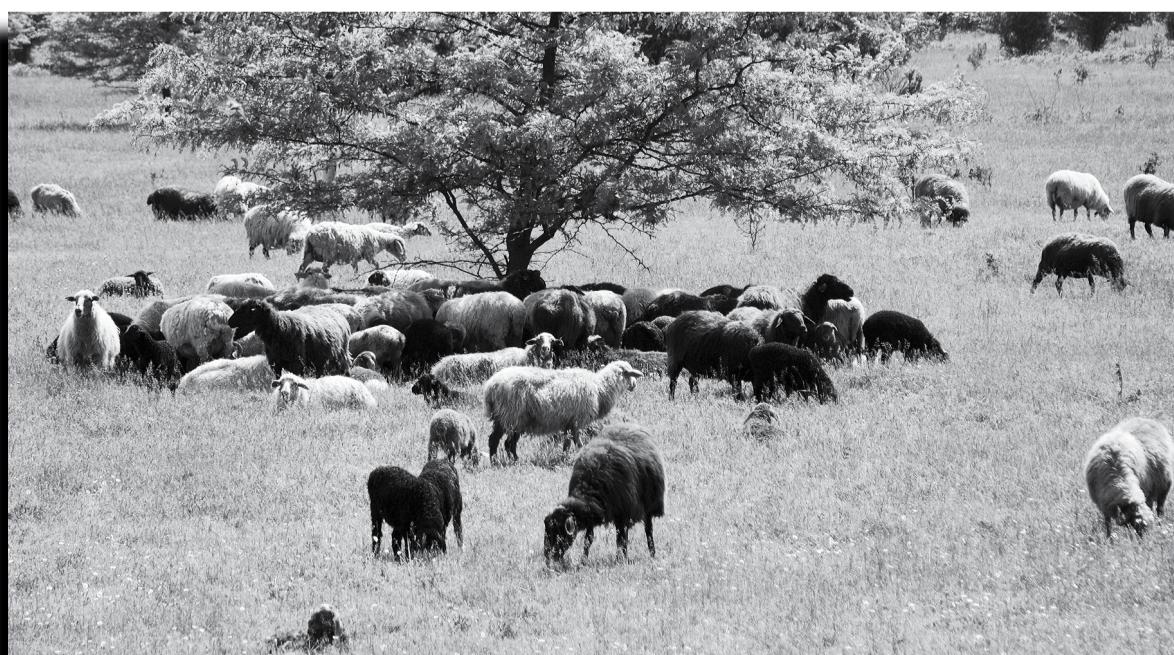
имызакьо яунагъокэ ышнахыжьи, ышнахыкыкэ мэлхэр алыгъых. АР-м мэкью-мэшымкэ и Министерствэ икъэралыгъо программэ «Унэгьо былымхъуным зиушъомбгъуным пае грантхэр ятыгъэнэйр» зыфиорэм хэлэжьэнхэу къыхеубытэх. Зекламыгъэкложырэ сомэ миллион 30 фэдиз къаратынэу программэм къыдыхэлтыатагь, аш ипроцент 40-р фермерым иахшшэу хилхъан фае. Джыдэдэм аш фэдиз мыльку илэгоп, ау тапекэ грантым икъыдэхын хэлэжьэн мурад ил.

Былымхъуным зэрэпхъягъэм Адамрыкэлэбжжэйрэп. Ригъэжжэгъэ юфын гухахьо хигъуатэу

Іуагъ Адам. Адам ихъызмэтшап!э къакъырэу тетхэр зерифэшъуашэу зэтегъэпсыхъягъэх. Псыр, элек-тричествэр къякъул!э, къэрэ-гъулэ и!эу чэн-зыимафэм мэлхэм альэплъэ. Ау аш пае къемынэу ожырии аш ботсан дадажыз зэрэлтийгээкötэштэм пыль ыкки ар къыдэхьу. Былымышъхъэхэм зерищицлагъэу уадэзеклоныр, бъяэшхэнээр, Ыпэдэлэп умышшэу дэгъоу узэралытын фаер къын-гурлыозэ, ицыкъугъом зэреса-гъэу, ахэм ауж ит. Аш ишүагъэ-къэ сун фадара къини къиццэхү

КИАРЭ Фатим.

Сурэтхэр А. Іашъын.

ПЭРЫТНЫГЪЭ ЗЫЛЫГЬ ХЪЫЗМЭТШАПI

(Икъех).

«Пындж къэгъекъынымрэ къэлэцъыкъум иппунрэ зэфэдэх»

Тэхъутэмькье районым ипъинджлэжэйэ Уджыху Аскэр мы мафэхэм тыууклагъ. Аш илофшэн хешыкыши фырил пломи, маклэу къеуагъе хъушт. Кыгъешаагъем инахыбэр мы культурэм ритигъ. Мэкъумэш шэныгъэхэмкэ докторэу, Пышээ шъольыр наукахэмкэ изалслүннэ иофышашоу, мэкъумэш хъызметымкэ Адыгейимыки Краснодар краим язаслуженнэ иофышэу, къэралыгто тун зэфэшхъафхэмкэ мызэу, мыгтоу кыхагъэшыгъэ Аскэр Чэрэмэ ыкъор ильэс 50 фэдиз хъугъэу пынджым фэлажъэ. Аш щыщэу ильэс 44-м мын күлтурэм зыщыпылхэ научнэ-ушетыпэ институтуя Краснодар дэтым иофшишагъ.

дэпплытэмэ, «ахэсшыхъэрэ щылэпир» мэкэ дэдэу къеуагъэу зэрэштыр нафэ мэхъу. Нэужими къэнэфагъ, ар ежь ышхъэктэгэхъаагъэу илэхэм, иофшэу ышшагъэм къатегуущыиэнэр зэримыкласэр, ау пынджлэжынным пыль къэбарыр игуапэу къытфилотагъ.

ШЭНЫГЪЭЛЭЖЫМ ИГУКЪЭКЪЫЛЖХЭР

Аскэр джыри цыкъу дэдагь пынджир Тэхъутэмькье районым кызырахъэм, ау къэлэ лэтахъо хъугъагъа ежь зыщыш шапсыгъэхэм халхъанэу зырагъажъэм. Арышь, ынитууклэ юльэгъуагъэу кышишэжырээр бэ.

— Тарихъым кызыэрэхэнэжыгъэмкэ, къэзэкхэм апэу адигэхэм пынджир къагъекъинэу ыуж ихъэгъагъэх, — **къеуатэ аш.** — «Культура риса в Адыгее» зыфиорэ тхылъэу Шэуджэн Асхад сиргиусэу къыдэгъекъигъэм тарихъ шэныгъэлжхэм ар къалотэжъеу. Аш Кавказ заом ылэктэ Тырку-

ши, мафи шьофым исхэу, пошуучекым къэгъехъагъэм лылпльэштыгъэх.

А лъехъаным чыгъешшоу пынджым ишкылаагъэхэр зэрэшьши,

культурэм ыуж утиныр, лэжыгъэ бэгъуагъэ къэпхыхыныр псынкэлэп. Сабыим унэ теплэхъуклэ, уфэмисакъмэ зыгорэ къыщышынным ишнагъо зэрэштыгъэм фэд, пынджым ренэу ульмыгълээ, игъом епшылпэн фаер блэбгъекъимэ, зэрэпшлэклодыттыр, чынагъэ зэрэуигъэштыгъэштыр эи арэл.

Гухэкли, «перестройкэр» хэгъэгум кызыехъэм зэтэригъэзэхэм ашыщэу къинибэ пальягъозэ зэтэрагъэуцогъэ пынджлэжыныр Адыгейим кыщызэтэуцогъагъ. Краснодар краеу гектар мини 140-рэ фэдиз пындж зылэжыштыгъэми мэкэ дэд кыфэнэгъагъэр.

АПЭУ ЫУЖ ИХЬАЖЫГЪЭХ

Уахьтэ зытешэм ыуж, 1989-рэ ильэсийн Адыгейим апэу мын культурэм ыуж щихъажыгъэхэр Уджыху Аскэррэ ышхэмрэ. Ашыгъум ежь джыри институтын лутыгъ.

— Гектар 75-кэ едгэжэгъягъ, — **ыгу къэкъыжы аш.**

— Бэшлэгъэу амьлэжкыжыэу, къамылым зэльикүгэ чекхэр дгээжээжхийн пынджир хэтльхэгъягъ. Гербицидхэр гъотыгъоягъэх, чыгъешшуухэмкэ иофхэр аш тетигъ. Нэлүасэу сиэхэмрэ ильэсийбэхэм шэныгъээзэгъетыгъэмрэ нэмыкэлэ зылпари тээкэлэгъигъэл. Ару ѿтими, «лоф мынублэм блэхэс» аялагъ адыгэмэ, зытшумом бгүүшүүгъ, зыхэдгэхъягъ. «Лидер» ыцлагъэр чылэпхъаклэу апэ хэтльхэгъягъэм. Ар институтэу сзызьлажъэрэм кыщаагушысыгъэхэм ашыщыгъ. Гербицидхэр тымыгъэфедэхэу, зыгектарым, гурытимкэ лытагъэу, центнер 40 къитхыгъягъ.

Аштэу ильэс заулэрэ иофашагъэу, иофхэр зызэтигъэуцохэм зэшицыр зэхэкли, шъхьадж ежь ишьизмэтшаплэ ыгъэпсыгъ. Аскэррэ икалэхэмрэ яхьизмэтшаплэ «Чыгулэхэ» зэрдэжагъэхэр. Шэныгъэхэмкэ доктор хъуным пае диссертациеу къыуухумагъэр чыгулэхэ.

Ежь кызыериуагъэу, Совет хабзэм ильэхъан ригъажы, демократхэм ялъэхъан ыухыгъ.

Непэ Уджыху Аскэр ыкъохэр, Альбертрэ Азмэтэрэ, игоусхэу пындж елэжь. Жъонгъокэ мазэм ыкъэхэм адэжь яхъизмэтшаплэ тызеблагъэм, пхъэштэгъэх, тызэрэшыгъуазэмкэ, мыгээ агъенэфагъэр хальхъэгъах. Аскэр описын тыщылыглагъ.

— Сэ хъызмэтшаплэм иофшэу ѿтими яхъизмэтшаплэм ахэсшыхъэрэ ѿтими, сынаучнэ упчэжъэгъу илэп, — **ыгуагъ щыхъэз.**

Аш фэдиз ильэхъан ригъажы, иофшэгъабэ зилэтийн ишьагъэу къаклорэр кын-

ем кырычи, ахъыгъагъэу арызэралорэр, ау уахьтэм кызыэригъэлэгъягъаагъэмкэ, ашыгъуммын күлтурэм зырагъэшьомбгүүшүгъягъэп. 1957 — 1958-рэ ильэхъан эдэжь Тэхъутэмькье районым ис шапсыгъэхэр мын күлтурэм зыфежагъягъэр. Адигэу пынджир бэу къигъекъынэу азэ ыуж ихъагъэхэр ахэр ары. Совхозэу Хъалхурагтэм ыцэ зыхъирэм щашэгъагъ. Ашыгъум пынджлэжынным фэджаагъэ зылпари ыцлагъягъ. Къэсэшэжы, хэшьицээ зэрэфирямынэм къыхэкэу, «бзамэ» зыфатирэ уц шоимрэ пынджымрэ зэрэзхамышыкыщтыгъэр. Хъульфыгъэу аш фагъэзагъэхэр чэ-

мылаагъэхэр, уц шойхэм зэрэшахъумэштыр зэрамышэштыгъэр нафэ. Аскэр кызыериуагъэхэрэхэйкырэмкэ, бзамэр кызыыхэкъыкэ, аш пыр клаагъахьоти уц шоим үуданэ пашээз къыхалтэшшүүтгэв. Бзамэр ытъапсэу къенагаэр зычэккүадэкэ пыр клаагъэчыжыти, пынджир къыхэкъыщтыгъ.

Пындж чекхэм пыр аялагъэхъоньн э аялагъэчыжынним пае шым пхъяашэр пышшагъэу, пысм лъапцэу хэтхэу, кэнайхэр датыкыыштыгъэх. Нэмыкэлэжыгъэхэр зэрэраФхырэ сеялхэмкэ пынджыри раутыгъигъ. Аскэр кызыериуагъэмкэ, аш сантиметриту фэдиз-

жыныр ары зыфэгъехыгъа гъэр. А цэр хызметшапын фиусыжыгъ.

Непэ пынджлэжынпээ гектар 600 ял. Аш ипроцент 62,5-р ары алэжырэр, адэр къанэрэм севооборотын пае зырагъягъепсэфы. Аскэр къизериуагъэмкэ, гъерекло пындж гектар 423-рэ апхыгъа, зы гектарын, гурытымкэ льытахъа, центнер 52,2-рэ къирахыгъ. Мигъэ гектар 378-рэ хальхъа.

— Севооборот умышлэу лэжыгъэ тэрээз къипхыхыщтэл,

— Къихигъэшыгъ Аскэр. — Аш фэш! чекхэм загъэлэсфын фае, ау нэклэу щыбгъэтхэм хуущтэл, цырау къарыкэшт, псы щыгуяа чычэгъымкэ къаклэхъа, ар пынджжэу щыбгъэтхэм хуущтэл, аш оошт. Арышь, нэмькэ культу-рэ горэ къышыбгъэкын фае.

Нахылпэк/э люцернэ щаш/эштыгъ, джы былымыхъо фермэхэр макэ зэрэхъугъехэм къыхэкэу, ар федэнчэхъа хуульэ. Джэнч лъэлэхъа горэ къиб-гъакэмэ зэклэхъа анахыши.

ОЩХХЭМ АГЬЭХҮҮГҮХЭМИ...

Блэкыгъэ жьоныгъокэ ма-зэм тыээкюм пхъенир лъэлэхъа штэштигъ. Мы ильэсийм оох-хэм агъэхуухи, гужуагъа фежъягъеху ары Аскэр къизериохъа, джы тыээрэ-щыгуааземкэ, пынджым ихэльхан аухыгъ.

«Рапан», «Каурис», «Наути-лус», «Полевик» зыцэ чылэпхъэ лъэлэхъа горэ раутыгъехэр. Ахэр пынджлэжынпээ пыль

институтын къыугупшысигъехэм ашыщих. Ежхэм аушетыхи, чынтуу нахь къеклэхуу къыхахыгъэх. Ом зэхъокынгъа фэхъу-хэрэми ахэр ыгъэлдыхъэрэп, мэфи 110 — 115-кэ къыхэкэх.

— «Эллитнэ» зыфалорэ чылэпхъаклэхэр ильэс къэс етэутых, — **иыугъ Аскэр.** — Ахэм къарытхыхъэрэп ары къэлорэ-гын хатльхэрэр. Мары мыгъэ тонн 25-рэ къэтшэфыгъ, аш хэхъижыхынш къыкэлтыкэрэ ильэсийм тхъыщт. Ахэр «Ра-пан-2» ыкы «Каурис» зыфи-лохэрэп ары. Техникуу пындж-лэхъынным ишыклагъэр зэклэхъэл, лэжыгъэр зычэлтышт ыгъылпэхэри тиэх. Банххэм чылэхъа къайтыхынхуу тэлсэушш. Ау мыш дэжхым къышыхэзгэ-щымэ сшоигъор къэралыгъом ишүшлэхъа аш зэрэхэлтээр ары.

Гүшүлэхъа пе, техникэ рыйтэ-фынэу грант къытитыгъ, мылькоу пынджлэжынхуу хатльхэрэ-рэм илах горэм субсидиек/э къыргэгъэзэжы... Ахэр лъэ-шэу къытшхъалэх. Аш тетэу къыддеми/штэгъэхэмэ, чылэхъэмитэу тилэжъэштэхъа гъялгээ.

«Чылэгъэжым» нэбгыри-пшымэ юфшэпилэ чылэпээ ильэс псаум къареты, пынджым ихэлхъа, иухыжыгъо уахъ-тэхэм аш фэдиз етланы къы-рагъэблагъэ.

«ГУМ ПЫКЫРЭР ПЭКЭЖЫ»

Уджыхуу Аскэр гупыкыншхо илэх, цыфхэм ишүаагъэ зэра-ригъэкынрэмкэ мы районым

щызэлэлшээ. Ежь аш игуугъу зыпари къытфышыгъэп, бэрэ тэзэгүүшүэми къыхигъэшыгъэп, нэужым тшэхжыгъэ. Хэгээгү зэошхом иветеранхэм, зигъот маклэхэм ренэу зэрэдэлэрэм имызакъоу, икъоджэ гупсэу Псэйттыку изэтгээпсиханы, юфыгъо зэфшхъафэу щылэ-ныгъэм къызидихыхэрэм ядэ-гээзэжыни илахыншо ахельхъэ. Былымышхъаэхэр ыыгъ-хъэ, быслымэн мэфэхъэм лыр егоши, нэмькэу къылэжъырэм къоджээхэр хегъафэх.

А зэптэумэ анэмькэу, Си-рииим къыкыжы Адыгейим къэ-зээзэжыгъэ унагъоу, къызэ-рауацынкэ, Исхъякъ аль-къуацээр, Псэйттыку дэсхэм ашыщ ишпшашуу Москва ще-джэрэ Сарэ ильэс заулэ ху-гъэу дэлэпилэ.

ХЭКЛЫП/Э ПСТЭУРИ АГЬЭФЕДЭЗЭ

загъэхэп. Гурытымкэ льытахъа, центнер 45 — 47-р ежхэмкэ макэ, сыда пломэ, 70-м клахъа, къирахыгъы. Рамыутыгъэ, ежь-ежырэу къихэкыре пынджым, «дикий рис» зыфалорэ ары, иягъэ къэлүгъ.

Аш ебэнэгъуау ары Адам къизериуагъэр. Ар хальхъэгъэ пынджым нахь пынкылэу къыхэкы, нахыбэу къеты. Гербицидэу уц шойхэм зэрбэхэроммы мы пындж лъэлэхъа ыгъэлдэхэрэп, игъо зыхъукэ пэтэхъуа, къизхэкыгъэм хэтэкъожы. Къимафэр мыдэеу къизэпчы, чылэхъэм иягъэ екырэп, мыл теххуагъэм ыгъэлдэхэрэп, етланэ гъялхэм къихэкыгъы.

Хэкылпээ илэр пынджлэжынпээм зебгъэтхээсфынш, «дикий рис» пашуеукэрэ юфшэнхэр ешшылэнхэр ары.

Чекхэм псы итэгъахъош, джа пындж лъэлэхъа къыхетгээфы, — **къеуатэ Адам.** — Нэужым «раундап» зыфалорэ гербицидым ехъцырэ, «гербицид сплошного действия» тывзреджэрэ, хэтгэж, етланэ дискилэхъа. Джа зэпстэумэ ауж нылэх пынджэу халхъэрэм лэжыгъэ бэгъуагъэ, зы гектарын центнер 60 — 70-рэ къикылэу къизууитирэ. «Дикий рис» щэлэгъэшхо зэрилэх къихэкэу, гъэм гъогогуутилэ псыр идгахъоуи къихэкы.

Пынджым илэжын къины къээшхэрэм ашыщ чекхэм якууагъэкэ зэфэдиз шыгъэн-

хэр. Адам къизэрэтфиотагъэмкэ, пынджым псыр зэфэдизэу шхъащтын фае, джашигъум зэнбижьеу къыхэкышт. Куоу псым чэтын зыхъукэ, дээу къихэкы е лэжыгъэм идэгүгъэ лъешэу къышэкэ.

Чекхэр иных, гектар 17 фэдиз эзэрилхэр ахэтих. Ахэр зээчизы пшынным «планирова-ние» тывзреджэрэ. Аш феджэлэхъа, ишыкэлэхъа оборудова-ниер зылыгъ специалист къеб-гъэблэгъэнш, зээчизы ебгъэ-шын фае. Ар лъаплэу къидэкы, зы гектарын сомэ мин 20-м къышымыкэу тифэ. Ау мыш фэдэ юфыгъо зэрэштэйм мэ-ку-мэшымкэ министрэх щы-гуазэу хэкылпэхэм ауж итэш, ёлпылэгъу къытфэхъунхэу гуг-пэ ѿыл, — **къыуагъ Адам.**

Мигъэ гектар 280-р хальхъа, 200-м зырагъэгъэпсэ-фыщ. Ошхэм апк къыкылэхъа, шхъадж къе-күүчтэй тыхэукъомэ дъэтэрэ-зыжээ тэр-тэрэу зэдгэшш. Чылэпхъаклэхэр тэүшэтхэш, тичигуухэм къямыкүрэр хэтгээхэй.

Техникуу яшыклагъэр зэклэя. Икъыбым къышашыгъэу ахэм түү нылэх ахэтыр. Арышь, Урысыеем имынбдэжэтуу къэралыхъом санкционеу къыпагъохыгъэхэм яягъэ къякырэп.

Лэжыгъэу яхажыгъэр зычайалхъащт гъэтэлтилэхэри квадрат метрэ 4700-рэ хью агъэпсигъ, чылапхъэ ашыщтыр зычэлтыштыри, техникир зычайтэйрэ бгъагъэхэри шхъафэу ялэх.

— Ильэс юфшлэхъэхэм опытэу къыуатыгъэр бгъагъэхээзээ

чылэпхъэ дэгъур къыхэохи, — **къыуагъ аш.** — Чекхэр зэфшхъафых, шхъадж къе-күүчтэй тыхэукъомэ дъэтэрэ-зыжээ тэр-тэрэу зэдгэшш. Чылэпхъаклэхэр тэүшэтхэш, тичигуухэм къямыкүрэр хэтгээхэй.

Техникуу яшыклагъэр зэклэя. Икъыбым къышашыгъэу ахэм түү нылэх ахэтыр. Арышь, Урысыеем имынбдэжэтуу къэралыхъом санкционеу къыпагъохыгъэхэм яягъэ къякырэп.

Лэжыгъэу яхажыгъэр зычайалхъащт гъэтэлтилэхэри квадрат метрэ 4700-рэ хью агъэпсигъ, чылапхъэ ашыщтыр зычэлтыштыри, техникир зычайтэйрэ бгъагъэхэри шхъафэу ялэх.

— Къэралыгъори къыддеэ, — **ело Адам.** — Гүшүлэхъа пе, мары мы ильэсийм кольчата-шпоровэ катокэу тщэфыгъэм уаса ипроцент 30-р къытатыжыгъ. Аш чыгоу дискир зэрэхъаагъэр еубэжыгъ, зан-кэ ешы. Пынджыр пынкылэу къыхэкынымкэ ишлэгъэшхо къэлэ. Джаш фэдэу эллитнэ чылэпхъаклэхэр тщэфыгъэрэм апае субсидие къытфэхъа, нэмькэлэгъу хэрийн ти. Пынджым маклэп пэхүхэрэр. Арышь, къыбдэхэм сайдигъокли гуалэ.

Адыгейим ипинджлэжхэм мигъэ пындж гектар мини 7-м ехуу хальхъа. Тэххутэмько, Туцюж, Красногвардейскэ ыкы Шэуджэн районхэм яхьзимэтшэпилэ 36-рэ мы күлтурэм икъэгъэкин пыль. Пынджыр цыфхэм нахыбэу агъэфедэхэрээм ашыщ, юфым хашыкы физиолэхэм къизэралорэмкэ, аш сайдигъокли осэ ин ишэшт.

Непэ республикэм зы гектарын, гурытымкэ льытахъа, центнер 50 — 52-рэ къышырахыгъы. АР-м и Лышхъэ ильэсийц благъэм ар 65-м нэгъэснэйн пшээрэль къыгъеуцугъ. Ар гэцэлгээнхэм фэш шыкылэу агъэфедэхэрэр зээлхыхыгъа, пынджлэжынпэхэр агъэлжэхыщих. Мы проектхэр пхырыгъа гъэнхэм пе АР-м мэжү-мэшымкэ и Министерствэ къэралыгъо лэпилэгъум фытегъэпсихъээзээ программэхэм заригъеу-шомбгүйт.

ХҮҮТ НЭФСЭТ.

Сурэтхэр: Іашынэ Аслын.

Уахътэр ыкIи тхакIор

Нурет игушыIэ Иэзэгъу

«ГущыIэ дахэм блэр гъуанэм кырещи» амышIэу аIуагъэп тинахыжъхэм. Дэгъум, дахэм кымыубытын псэ зыпты гори щыIэп. Ар анахъэу гукIэ зэхэзышIэхэрэр творческэ цыфхэр ары.

турэр ыкIи зэкIэ щыIенныгъэ лэнникохэр къэланлеххэба.

Хъунэго Нурет Исхъакъ ыпхур Красногвардейскэ районым ит къуаджэу Джамбэчье мэкьюогъум и 5-м, 1930-рэ ильэсийн аужырэ сабыуу бын Iужку зэгурьыом къищыхъуугъ. Исхъакъ ыкIо-ыпхухэр зэкIэ ригъэджэнхэр, цыфышиу хъунхэр фызешшокIыгъ. Нурети Адыгэ къэралыгъо къэлэеgeдже училишир 1955-рэ ильэсийн, Адыгэ къэралыгъо къэлэеgeдже институтын филологиимкэ ифакультет 1960-м къиуыгъяа. 1961-рэ ильэсийн щегъэжъагъауу пенсием оклофэ, хэку гъэзетэу «Социалистический Адыгей», «Адыгэ макъэм» зэдзэклаклоу IoF щиIагъ, ашкIэ лъэпкъ журналистикэм Iлах хилхъагъ, аш изакъол, икIэсэ иныдэлъфыбзэкэ иныбжъыкIэгъум къищегъэжъагъауу игулышыэ къиро-тикыныр икIэсагъ.

Дысыгъэ-къаигъагъакIэ хэти уззэнкыын, имыхъун зыдебгъэшшэжъын пълэкIыщтэп. Ау акылыгъэ хэлъэу, цыфыгъэ пэбъохымэ, пфэмыйгъэсени, къэмуюфени щыIенпштэн.

Ар зэхишлапэу тхаклоу Хъунэго Нурет изы усэ тхиль «ГущыIэ Иэзэгъу» цIэу фишыIгъ. Щэх хэлъэп, гущыIэр къочешхо зыхэль: аш гуауи, жъалымыгъи, нэйкI-юнкIыгъэ дысыгъи хэлъын ылъэкIыщт, гущыIэр ежь къэзэйорэм ыгу, ышшо атешыкыгъы сидигъуи, ау акыл зиэмкIэ, нафэр гущыIэр нэфэгъэшшыпкъагъэр хэлъмэ, зафэр, фабэмэ, Иэзэгъу инэу зэрэштыр ары.

Адыгэхэр ижыкIэ шэн-хэбзэ дэгъухэм аригъуазэххэу, жэм лъэшэу фэсакххэу, ухумагъэххэу щытыгъэх. Шъыпкъэ, джырэ уахътэм зэкIэ урьиси, адиги, ермэли, къэндзали, нэмыкIи, къечъекI-къезэрэфкIын хэтых, нахъыбэр ыоные-шIеные дэдэ

1951-рэ ильэсийн щегъэжъагъауу хиутыщтыгъяа. «Гъэтхэ къэгъагъэхэр» зыфилоу тхакло куп зэдатхыгъяа. Нурет иусэхэр къидаххъагъэх, аш ыужым «ГущыIэр Иэзэгъу» ылоу усэхэмэр рассказхэмэрэ зыдэххэр (1992), «Гупшысэ нэфхэр» (2003) ацIэу тхильхэр къидигъэгъыгъэх. Нурет иусэхэр, рассказхэр, поэмхэр хэку гъэзетхэм ыкIи журналхэм къарыхъэштыгъяа. Иусэхэм ашыцхэр композиторхэм

Зэшилхүүкээ Нурет игушыIэ

1998-рэ ильэсийн къищыублагъэу хэт.

Ау ипоэзие зэфэдэкIэ фэбагъэр, шъэбагъэр, дэхагъэр къыхэщи, иадыгэ лъэпкъ ильэ-пIэгъэ-лушыгъэ, илэдэб ин, инэхъой, игубзыгъагъэ, адигэ бзылъфыгъяа и образ — ежь Янэ и образкIэ, щыIенгъяа м яХ-рэ лIэшIэгъум икъеэгъапIэм ыкIи игуртым шлокIэу бзылъфыгъяа чыIпIэу обществэм щыриагъэр иусэхэм ыкIи ироэз къащыриотыкIыгъ. Нир — ондажкэ машлом иухумаклоу, унахъор зэриххэу, кIиуугъау, сабыг щхы макъэм гушуагъор къидаклоу, пшырэ зыщишыр

ымышIэу, нэф зышъэу, чэшклах охууфэкIэ янэ хвалэлхалэлэу, гущыIэ лые ыжэ къидэмыкIэу, ибын-унагъо, ильфыгъэхэм, унагъом ипкъеоу — шхъэгъусэм, фэлъэкIырэр афишIэу игъашэ зэрэрихыгъэр Нурет Ным фэгъэхыгъяа усэмкIэ кIэгъэзинчьеу къиро-тотыкIыгъ. ЛъэкIэн-тхъакIэни, гъомылгхээ зехъани, пшерхъан мыхъяжъри, сабыг пIун-лэжынри, нахъ ин зэхъухами, ыкъо-ыпхухэм, шхъэгъусэм ылпэ агуильхъэу зэрэшигъэр усэ сатырхэмкIэ аш нэм къыкIи-гъууцаагъ. Нурет нэкIэ ылъэгъурэм нахъ бэжь гукIэ зэхин-

шIэштыгъэр. Адыгэ шэн-хэбзэ дахэхэу сабыг күшэхапхэр, лъэтэгъэуцор, адыгэ нысэшэ джэгур, а зэкIэм ахэль-ахэсир, этнограф шылпкъэу, тарихыр зышIэу, итворчествэ щигъеунэфыгъях. Хъунэго Нурет итхильхэр зэпрыгъазэхэз зыхъукIэ, тхакло иадыгабзэ хъуауу ыгъэ къызэрэдэкIыщтыгъэр, ытхыре усэр, поэмэр в рассказхэр ыгу щылхырищыгъэхэу, тыргуагъэхэу зэрэштихэм гу лъютэ. Нурет иусэ-поэмэр адыгэ тхакло цIэрилоу, ышыпхуу нахъижъеу Зүээ ишхъэгъусэгъэ КIэрэшэ Тембот фэгъэхыгъэр, нэмыкI поэмэу Шэуджэн Мурат — кIэлэ ныбжыкIэу Ахбъазым ишхъа-фитныгъэ (грузинхэм зао къизарашылIэм) зыпсэ фэзытыгъэм, нэу зыкъо зыгъэтIылыгъэм кIэхэкIэу, ыщечырэр гучIэм итыхъэхэу къызэритыгъэхэр, ирассказхэм апхырыкIырэ гу-пшысэм ясюжет гъэшIэгъонхэр тхаклоу Хъунэго Нурет усэн-тхэн Iэпэлэсагъэр хэлъыгъэр къаушихъаты. Нурет псаузэ, сиу-кIэнэу, сифэтхэнэу имэфэкI инкIэ синасып къыхыгъ, зы адыгэ бзылъфыгъэ зэкIуплкагъэу, зыфесакыжъеу, шум фэлажъеу иильсхэр къыхыгъэх, унэгъо зэгурьыо Iлагъ, щыIенгъэр икIэсагъ, ыпхура ыкъорэ (ыпIугъэхэм) яхъяри къыльэгъу, творческэ гукъэбзагъэр ынапэу щыIагъ, жъоныгъуакIэм и 5-м къэхъугъ. Нурет адыгэ тхильгээ литературэм пасэу, Натхъо Долэтхъан ылж, къыххэхъэгъэ тхакло, ышшом ыпхуу Хъунэго Саиди усакло, тхакло, драматург. Мыш дэжым къыхэзгъэшымэ сшоигъор, КIэрэшэ Зүээ (Хъунэго Исхъакъ ыпхуу, Нурет ышыпхуу нахъижъигъ) тхаклошоу КIэрэшэ Тембот ягуща зэхъум, шхъэгъусэм икIыхъэ-кIухъэ ригъэ-кьюу дышигъагъ, унэгъо дахи зедашагъ. Ау ежь Зүээ ишхъэкIэ акыл-зэчий гъэнэфагъеу хэлъыгъэр къызынэфагъэр Тембот зыщымыгъэжь уж, гъэзетэу «Адыгэ макъэм» бэрэ къатхэу, темэ гъэшIэгъонхэр къылэтэу ыкIи иусэхэр, прозэр зыдэх тхильгээ «Усэм ымакъэ зэхэсэхы» зыфилорэр къызыдегъэкIыр ары. А зэкIэм къаушихъаты Хъунэго Исхъакъ ыкIо-ыпхуу хэм акыл-гултытэ ин, зэчий гъэнэфагъэ зэрахэлъыгъэр.

МАМЫРЫКЬО Нурет.

«Тхильыр — шIенгъэм ылъанс» ткIэнчъеу аIуагъэп. Джасац фэдэ лъэпсэ дахэ иI Хъунэго Нурет Исхъакъ ыпхуум итворчествэ. Мыш дэжым къыхэзгъэшымэ сшиоигъу хэти зыщапIугъэ уахътэм, унагъом ихэбзэ-бзыпхъэ къыхэштыу, ежь ышхъэгъэ еджеэн-гъэсэнгъэм фыщытыкIэу фырилагъэр бгъэу-нэфхэу зэрэштыр.

Хъульгъэ. ШIенгъэ-гъэсэнгъэр, пIунгъэр, а зэкIэ зэрьт тхильгээ. ШIенгъэ Нурет Урысые Федерацием итхаклохэм я Союз

Адыгэ къэралыгъо университетын апэрэу системнэ аналитикхэм ягъэмэфэ еджацIэ щизэхашэ.

Бэдээгъу мазэм и 10-м къын-дэдэу къэзыууххэрэр хэгъэгум ит банк пэрытмэ ашылжээнхэурагъэштых.

дэдэу къэзыууххэрэр хэгъэгум ит банк пэрытмэ ашылжээнхэурагъэштых.

ИпкIэ хэмыльгъэу мыш фэдэо ифыгъошIур резгъэлокIырэр Совкомбанк Технологиер ары.

Адыгейим, Краснодар краим ыкIи Ростов хэкүм я студентхэр ыкIи техническэ гъэсэнгъэ зиэхэр ары щеджэнхэ амал зиэштхэр. Адыгэ къэралыгъо университетын ары программэр зыщагъэцкIэштыр, ар очнэ шыкIэм тетэу клошт.

Тхамэфищым къыкIоцI команда шхъяфауу гошыгъэхэу еджеэнхэм системнэ шэ-

нгъэу юэхэмкIэ заушштышт, проектхэм адэлжэштых. Анах дэгъуу къыхагъэшхэрэм Совкомбанк Тенологиям IoF щашIэн амал агъотышт. А компаниер Урысыем и ИТ-IoFшэкIо анах дэгъуитфимэ ахальтытэ.

Адыгэ къэралыгъо университетын ипресс-къулыкъу

ИКЬОУ ГЪЭЦКЛАГЬЭ ХЪУГЬЭП

Сабый ибэхэм ыкчи ны-тыхэр зылъымыпльэжхэу къэнэгээ кіэлэцьыкүхэм псэуплэ ягъэгъотыгъэним игумекыгъохэм, ахэм яфитыныгъэхэр зэтегъеуцожыгъэнхэм ыкчи 1-эпилэгъу афэхъугъэним афытегъэпсыхъэгъэ 1-энэ хъурае Мыекъопэ къэлэ прокуратурэм щыкүагъ. Йофтхъабзэр зэрищагъ зынбыжь имыкъугъэнхэм ыкчи ныбжыкъэхэм яхэбзэ фитыныгъэнхэм ягъэцкіэнкіэ ыкчи алъипльэгъэнимкіэ АР-м ипрокурор илэпилэгъу Елена Алексейцевам.

1-энэ хъураем хэлэжьагъэх АР-м ыкчи Мыекъуапэ ипрокуратурэ, кіэлэцьыкүхэм ифитыныгъэхэр къэххумэгъэнимкіэ Уполномочнен аппарату АР-м Ѣшылэм, АР-м гъэсэнчийнэр шэлэнгъэмрэкэ и Министерствэ, Адыгэ Республикаем псеопльэшыннимкіэ, транспортимкіэ, унэ-коммунальнэ ыкчи тьогу хъызметымкіэ и Министерствэ, Мыекъопэ къэлэ администрацием ялъыклохэр, журналистхэр.

Е. Алексейцевам йофтхъабзэр къызыгъицхээз ыкчи къылгъетхыгъ прокуратурэм иофшіэн апэралшэу зыфгъэзагъэр кіэлэцьыкүхэм, сабый ибэхэм ыкчи ны-тыхэр зылъымыпльэжхэу къэнэгээ кіэлэцьыкүхэм унэхэр ягъэгъотыгъэнхэм игумекыгъо.

Е. Алексейцевам къызэриуагъэмкіэ, сабый ибэхэм унэхэр ягъэгъотыгъэнхэм епхыгъэу хэбзэгъеуцугъэр гъэцкагъэ зэрхъугъэм изэфхъысихъхэм къызэрагъэнэфагъэмкіэ, республикэм ихэбзэ къулыкъухэм мы лъэныкъом сид фэдизэй

цифхэм (ахэм аххэхэх гьот макіэ зилэ унагъохэр, сабийба зилэхэр ыкчи федераль эхбзэгъеуцугъэм къызэригъенафу социальнэ 1-эпилэгъу зищыкъэгъэ унагъохэр) яфитыныгъэхэр къэххумэгъэнхэр. Анахьэу прокуратурэм ынала зытиригъетхэрэм ашыц сабый ибэхэм ыкчи ны-тыхэр зылъымыпльэжхэу къэнэгээ кіэлэцьыкүхэм унэхэр ягъэгъотыгъэнхэм игумекыгъо.

Е. Алексейцевам къызэриуагъэмкіэ, сабый ибэхэм унэхэр ягъэгъотыгъэнхэм епхыгъэу хэбзэгъеуцугъэр гъэцкагъэ зэрхъугъэм изэфхъысихъхэм къызэрагъэнэфагъэмкіэ, республикэм ихэбзэ къулыкъухэм мы лъэныкъом сид фэдизэй

анаэ тырагъетми, кіэлэцьыкүхэм ибэхэм итгом псеуплэхэр арагъэгъотыгъэнхэрэп. Сабый ибэхэм яфитыныгъэхэр къулыкъумэгъэнхэмкіэ йофтхъабзэр къызэтизэгъеуцорэр икьюо ахьщэ къызэрамытупшырэр ары. Джаш фэдэу уполномочнен къулыкъухэм япшьерильхэр зэрифшьушаашэ агъэцакіэхэрэп.

Ильэс къэс сабый ибэхэм унэхэр ягъэгъотыгъэнхэм епхыгъэу республикэм ипрокуратурэх эхуукъоньгъэхэр къыхъегъэшх. Мы мафэм ехууллэу тишюльхэркіэ ыпшьекіэ зигугуу къэтшыгъэхэм ахахъеу нэбгыре 800-м ехуур псеуплэ учетым ёшт, ахэм азынкъо нахыбэм унэ зэрэггъотынэу фитыныгъэ ял, ау артэцкагъэ хуягъэп.

— Республика прокуратурэм уллыкъундушилгээхэм къызэрагъэлэгъуагъэмкіэ, 2022-рэ ильэсийн тельтигъаэу сабый ибэхэм псеуплэ ягъэгъотыгъэнимкіэ АР-м ибюджет сомэ миллиард 80-у къыдыхэлтигъаэхэр миллиарди 105-м нагъэсигъ. 2023-рэ ильэсийн ачилгаэхэр сомэ миллиард 150-рэ мэхъу. 2023-рэ ильэсийн сабый ибэхэу ыкчи ны-тыхэр зылъымыпльэжхэу къэнэгээ кіэлэцьыкүхэм псеуплэ ягъэгъотыгъэним фэшил федэраль энэ гучам ахьщэ 1-эпилэгъу къытупшиным Ѣыгуу АР-м и Пышкхэ Урысийн псеольшилгээхэмкіэ и Министерствэ зыфигъэзагъ. Мы программэр

икьюо гъэцкагъэ хуунымкіэ сомэ миллиард 1, 4-м ехуу ишыкагъ, — кылгыагъ Е. Алексейцевам.

Мыншкіэ прокурорым Ѣысэхэр къыхъыгъэх. Гүшүлээм пае, сабый ибэхэм псеуплэ арагъэгъотынмкіэ 2022-рэ ильэсийн Төүцжэ межрайон прокуратурэр даоу къырахъылгагъэм зыхэгъэлэе ыуж муниципальнэ образование «Адыгэкъалэ» ипащэ чылгээ бюджетым Ѣыщ сомэ миллиард 3,5-рэ афитупши, республике бюджетым иахьщэ хагъэхъюжь, зытэфхэрэп псеуплэ 2 афащэфыгъ.

Джащ фэдэу псеуплэ афащэфыгъэхэр санитар ыкчи техническэ шалхъехэм адимыштэу прокурорхэм хэуукъоньгъэхэр къыхагъэшгэшх. Лажээ зиэхэм пшэдэкыж арагъэхъыгъ.

Мы аужыре ильэс 2-м къыклоц хэушхъяфыгъэ псеуплэ фондым къыхэгъэкыгъэу хэбзэ къулыкъухэм сабый ибэхэм псеуплэ арагъэгъотынм фэгъэхъыгъэу прокурорхэм ядээ 19-мэ хынхумхэм адиргъэштагъ. Кіэлэцьыкүхэм зыщалыгъэхэрэ ыкчи зыщалуухэрэ чылгээ къулыкъухэм альэнхъюкъи хэуукъоньгъэхэр мымаклэу къыхагъэшгэшх.

Адыгэ Республикаем псеольшилгээхэм, транспортимкіэ, унэ-коммунальнэ ыкчи гъогу хъызметымкіэ и Министерствэ иотдел ипащэ Ныбы Рустлан къызэриуагъэмкіэ, сабый ибэхэм псеуплэхэр ягъэгъотыгъэнхэм 2023-рэ ильэсийн республикэм сомэ миллиард 177,5-рэ Ѣыпэуагъэхъащ. Ащ Ѣыщ сомэ миллиард 150-республике бюджетым къыхэгъэкыгъ, федераль энэ гучам сомэ миллиард 27,5-рэ къетупши. Мы 1-эпилэгъум ишуагъэкіэ псеуплэ 73-рэ къащэфынэу агъеннафэ. Мы мафэм ехууллэу нэбгыре 32-мэ псеуплэхэр арагъэгъотыгъэх.

Мы лъэнхъюкъомкіэ агъэцакіэхэрэр, гумекыгъо ялхэр ведомствэхэм ялъыклохэм къаютагъэх. Шуагъэ къытэу йофтшэнхэр зэхажэнимкіэ яшшошхэмкіэ зэхъожьыгъэх.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтыр: А. Іашын

Кадастрэ йофтшэнхэр агъэцакіэхэу зэраублагъэм ехылгээ мэкъэгъэлүү

1. 2023-рэ ильэсийн мэкъуогъум и 1-м къыщегъэхъаагъэу 2023-рэ ильэсийн шэкъогъум и 16-м нэс муниципальнэ образование «Къалэу Мыекъуапэ» икадастрэ кварталу 01:08:0516117-м кадастрэ йофтшэнхэр Ѣащэцкіэшх закажчиким — Адыгэ Республикаем мыльку зэфыщыгъэхэмкіэ и Комитет — 2023-рэ ильэсийн мэкъуогъум и 1-м дашыгъэ къэралыгъо зээгъынгъэу N 60-р зытэйтийн диштэу

почтэ адресыр: Адыгэ Республика, къ. Мыекъуапэ, ур. Краснооктябрьскэр, 12

электрон почтэр: komimra@mail.ru; телефонхэр: 8 (8772)52-42-36; Комитетийн итхаматэ игуадзэу О.С. Казнечевскаяр — 8 (8772)52-49-70; чыгухэм ягъэфедэнкіэ отделым иконсультантэу В. И. Медянцевар — 8 (8772) 52-00-86;

заказыр зыгъэцакіэрэр: ППК-у «Роскадастр» зыфилорэм Адыгэ Республикаем-кіэ икъутам;

юридическэ лицэр: правовой компаниене «Роскадастр» зыфилорэм Адыгэ Республикаемкіэ икъутам;

кадастрэ инженерым ыльэкууац, ыц, ятац: Чыржын Мурат Мухъарбый ыкъор;

кадастрэ инженерхэм ярганизациене кадастрэ инженерыр зыхэтыр: «Кадастрэ

инженерхэм яобъединение» зыфилорэм ифитицацие;

кадастрэ инженерхэм ярганизацие хэдийн ирегистрационнэ номерэу кадастрэ инженерхэм ярганизацие хэхтэм яретстэр итхагъэр: 1922;

физический лицэм фэгъэхъыгъэ къебархэр кадастрэ инженерхэм ярганизацие хэхтэм яретстэр зырагъэхъэгъэ мафэр: 19.01.2018-рэ иль;

почтэ адресыр: Адыгэ Республика, къ. Мыекъуапэ, Юннатхэм яурам, 9;

электрон почтэр: otdelkadzem@mail.ru; телефоныр: 88772593046+2236

2. 2015-рэ ильэсийн бэдээгъэу и 13-м аштэгъэ Федэраль энэ закону N 218-р зытэйтийн «Амыгъэкощирэ мыльку къэралыгъо регистрацие зэрашырэм ехылгагъ» зыфилорэм ия 69-рэ статья ия 4-рэ Iахх диштэу амыгъэкощирэ мыльку ыпаклэ учетым хагъэуцаагъэклэ альятаагъэхэр 2015-рэ ильэсийн бэдээгъэу и 13-м аштэгъэ Федэраль энэ закону N 218-р зытэйтийн «Амыгъэкощирэ мыльку къэралыгъо регистрацие зэрашырэм ехылгагъ» зыфилорэм ия 69-рэ статья ия 9-рэ Iахх диштэу зыкъим рэестрэ зыкъим рагъэхъанхэу альятаагъэхэр агъэцакіэхэу заублэштхэм ехылгээ мэкъэгъэу иа 1-рэ пункт зигугуу къышырэ кадастрэ инженерым — кадастрэ йофтшэнхэр зыгъэцакіэрэм амыгъэкощирэ мылькухэм яхылгээ материалхэу, документхэу алэклэхэр, 2015-рэ ильэсийн бэдээгъэу и 13-м аштэгъэ Федэраль энэ закону N 218-р зытэйтийн «Амыгъэкощирэ мыльку къэралыгъо регистрацие зэрашырэм ехылгагъ» зыфилорэм ия 21-рэ статья ия 1-рэ, ия 9-рэ Iахх энэ зэрашырэм ехылгагъэ зыгъэцакіэрэм ахьщэ ялъыклохэм къаютагъэх. Шуагъэ къытэу йофтшэнхэр зэхажэнимкіэ яшшошхэмкіэ зэхъожьыгъэх.

3. Кадастрэ йофтшэнхэр агъэцакіэхэу заублэштхэм ехылгээ мэкъэгъэу иа 1-рэ

кадастрэ инженерым — кадастрэ йофтшэнхэр зыгъэцакіэрэм амыгъэкощирэ мылькухэм яхылгээ материалхэу, документхэу алэклэхэр, 2015-рэ ильэсийн бэдээгъэу и 13-м аштэгъэ Федэраль энэ закону N 218-р зытэйтийн «Амыгъэкощирэ мыльку къэралыгъо регистрацие зэрашырэм ехылгагъ» зыфилорэм ия 21-рэ статья ия 1-рэ, ия 9-рэ Iахх энэ зэрашырэм ехылгагъэ зыгъэцакіэрэм ахьщэ ялъыклохэм къаютагъэх. Шуагъэ къытэу йофтшэнхэр зэхажэнимкіэ яшшошхэмкіэ зэхъожьыгъэх.

4. Амыгъэкощирэ мылькухэм ягъэхъаагъэхэр зыгъэцакіэрэм чылгээ илхэр итхээр зиехэр кадастрэ йофтшэнхэр ягъэцкіэн пэриюхуу фэхъуух хъуцтэп, графиким Ѣыгъэнэфэгъэ ухажтэм диштэу кадастрэ йофтшэнхэр зыгъэцакіэрэм амыгъэкощирэ мылькухэм къаютагъэханхэу амал рагъэгъотын фае.

5. Кадастрэ йофтшэнхэр ягъэцкіэнкіэ графикир:

N
п/п
Кадастрэ йофтшэнхэр зыгъэцакіэрэм чылгээ

Кадастрэ йофтшэнхэр загъэцакіэрэм ухажтэр

Адыгэ Республика, къ. Мыекъуапэ, муниципальнэ образование «Къалэу Мыекъуапэ» икадастрэ кварталу 01:08:0516117-р, Ворошиловым, Бугаревскэм, Патрисэ Лумумбэ яур./МОПР-м иур. къызэлъаубытэр

2023-рэ ильэсийн мэкъуогъум и 1-м къыщегъэхъаагъэу 2023-рэ ильэсийн шэкъогъум и 16-м нэс.

Шапхъэхэр

Нэбгырэ 50-мэ заушэтыгь

Физкультурэ-спорт комплексэу «Іофшэнным ыкчи зыкъеухъумажынным сафэхъазыр» зыфиорэм итхамафэ Мыеекъуапэ щэкло. Аш кыдыхэлъытагъэу апэрэ мэфитфим Адыгеим щыпсэурэ нэбгырэ 50-мэ шапхъэхэм ятынкэ заушэтыгь.

Зэхэшаклохэм зэрэгзэнэфагъэр шапхъэхэр зыты зыштоигъохэр зэкэе республикэу стадионэу «Зэкъошныгъэм» къеклонленхэ, пчэдыхжими пчыхъеми заушэтын алъэкъышт.

Жъоныгъуаклем комплексым кыдыхэлъытэгъэр шапхъэхэр зытымэ зыштоигъо зыкъеэзгэлъэгъугъэр ильэси 6 — 17 зыныбжыхэр арых. Мыхэм анахьбэм аныбжь ильэси 6 — 9-м шлокырэп. Клэлэцыкүхэр спортым пыльых ыкчи республикэм икъэлэ шъхъалэ Ѣзызэхашэрэ физкультурэ-спорт йофтхъабзэхэм чанэу ахэлажьэх.

Шапхъэхэр зэрифэшьуашау зытыхэрэм дышэ, тыжын ыкчи джэрэз бъяхъалхъэхэр аратыщтых.

2023-рэ ильэсэм мэлыльфэгъум и 1-м щегэжьагъэрэ физкультурэ-спорт комплексэу «Іофшэнным ыкчи зыкъеухъумажынным сафэхъазыр» зыфиорэм хэлажъэхэрэм аныбжь ельтыгъэу куп 18-у зэтэраутыгъэх, ыпээс ахэм япчьягъэ 11 хууцтыгь.

**Зэхэзыщагъэр
ыкчи кыдыззыгъэкъирэр:**
АР-м лъэпкъю Иофхэмкэ, Ікъыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адьряжээ зэпхыныгъэхэмкэ ыкчи къэбар жууѓэм иамалхэмкэ и Комитет

Адресыр:
385000
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

**Редакциер
зыдэшырэр:**
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм къайхырэр А4-кээ заджэхэрэ тхъапхэу зипчъагъэкэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлтээ, шрифтыр 12-м нахь цыкъунэу Ѣытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкъегъэлжых.

E-mail: adygoice@mail.ru

Зыщаушыхъятыгъэр:
УФ-м хуутын Иофхэмкэ, телерадиокъэтынхэмкэ ыкчи зэлъы-Исыккэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпэ гъэйоры-шапл, зэраушыхъятыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Зэкъэмкчи
пчагъэр
4246**
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 925

Хэутынным узьыккэтихэнэу Ѣыт уахътэр Сыхъатыр 18.00
Зыщыхаутырэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхъалэр
Мэшлэкъо С. А.

Редактор шъхъалэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

Пшъэдэкъиж
зыхъырэ
секретарыр

Тхъаркъохъо А. Н.

Фехтованиер

Тэхъутэмыхъкъое районым икомандэ имедальхэр

Къалэу Краснодар фехтованиемкэ изэлхүгъэ зэнэкъоху мы мафэхэм зэхашагь.
Тэхъутэмыхъкъое районым спорт еджаплэу N 2-м икомандэ аш дэгъоу зыкъыщигъэлъэгъуагь ыкчи медальхэр къыхыгъэх.

Олимпиадэ джэгунхэм къащыгъэлъэгъогъэ мы спорт лъэпкъыр Адыгейм къызихъагъэр бэшлагъэп – 2019-рэ ильэсэм ионыгъу. Ау тиспортоменхэм ягъэхъагъэхэмкэ, якъеэзэльэхъонхэмкэ тағэгушо.

Краснодар Ѣыкъогъэ зэнэкъоху тилыклохэм тыжын медальхэр

къыщыдахыгъэх. Хагъэунэфыкъырэ чыпэхэр къафагъэшьошагъэх Ярослава Макаренкэм, Мамый Радмирэ, Ярослава Мясищевам.

Типшашъэхэм, ахэр зыгъасэхэрэм тафэгушо, тапэки гъэхъэгъэшүхэр ашынхэу, лъэгэпэ инхэм ансынхэу афэтэо.